

У.В. Федорова, О.О. Сизон

Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького

Дерматологічні та неврологічні особливості перебігу рецидивуючої герпетичної інфекції 1-го та 2-го типів

Мета роботи – порівняти гендерні, вікові, генетичні, дерматологічні та неврологічні особливості у хворих з рецидивною герпетичною інфекцією (РГІ).

Матеріали та методи. Комплексно обстежено 120 хворих з РГІ вірусу простого герпесу (ВПГ) 1-го і 2-го типів, серед яких були 41 чоловік та 79 жінок. Вік до 35 років мали 62 пацієнти, 35–50 – 37 пацієнтів і понад 50 – 21.

Результати та обговорення. Вірогідної гендерної залежності за характером загальних виявів інфекції не зауважено, за винятком втоми, яка спостерігалася частіше у жінок, – $(71,0 \pm 13,5) \%$ ($p < 0,05$). Статева різниця спостерігалася у спектрі дерматологічних виявів, а саме: набряк губ – $(14,9 \pm 2,97) \%$ ($p < 0,05$) та інших частин тіла – $(20,2 \pm 4,27) \%$ ($p < 0,01$) істотно виражені були у жінок, проте висипку на статевих органах вірогідно частіше – $(23,9 \pm 3,94) \%$ ($p < 0,05$) виявляли у чоловіків. Серед неврологічних ознак у жінок порівняно з чоловіками вірогідно частіше зауважували поліневропатії – $(11,0 \pm 3,03) \%$ ($p < 0,05$), неврит сідничного нерва – $(10,3 \pm 3,35) \%$ ($p < 0,05$) та головний біль – $(21,4 \pm 5,68) \%$ ($p < 0,05$). На втому найбільше скаржилися пацієнти – $(81,8 \pm 17,2) \%$ ($p < 0,05$) з ДНК ВПГ 1-го та 2-го типів у слині, серед яких було $(39,4 \pm 5,83) \%$ хворих до 35 років ($p < 0,05$) та $(29,6 \pm 6,82) \%$ віком від 35 до 50 років ($p < 0,05$). Біль у суглобах найбільше докучав $(2,75 \pm 1,19) \%$ хворих віком 35–50 років ($p < 0,05$). Серед дерматологічних виявів переважали висипання на тілі – $(24,2 \pm 5,43) \%$ хворих до 35 років ($p < 0,05$). На статевих органах найбільше висипів було у $(18,9 \pm 6,4) \%$ хворих віком 35–50 років ($p < 0,05$). Серед ДНК вірусопозитивних осіб найбільше виявляли дерматологічні порушення, а саме: набряк губ – $(16,8 \pm 4,94) \%$ ($p < 0,01$) та інших частин тіла – $(20,5 \pm 3,88) \%$ ($p < 0,05$), висипання на статевих органах – $(24,5 \pm 8,03) \%$ ($p < 0,05$), губах – $(16,5 \pm 7,27) \%$ ($p < 0,05$), інших частинах тіла – $(13,3 \pm 3,12) \%$ ($p < 0,05$). Неврологічні порушення були характерні для хворих із ДНК ВПГ 1-го та 2-го типів і мали вигляд полінейропатії – $(12,1 \pm 3,15) \%$ ($p < 0,05$), почервоніння очей – $(9,6 \pm 4,89) \%$ ($p < 0,05$) та невриту сідничного нерва – $(11,3 \pm 1,22) \%$ ($p < 0,01$).

Висновки. Клінічні вияви рецидивної інфекції вірусу простого герпесу 1-го та 2-го типів найчастіше характеризувалися синдромом хронічної втоми та набряковими, дерматологічними і неврологічними виявами. Найзначніші клінічні відхилення спостерігалися у хворих із активною реплікативною здатністю вірусу простого герпесу 1-го та 2-го типів у слині.

Ключові слова

Рецидивна герпетична інфекція, вірус простого герпесу 1-го та 2-го типів, клініка.

Спектр клінічних виявів рецидивної герпетичної інфекції (РГІ) вірусу простого герпесу (ВПГ) 1-го й 2-го типів різноманітний, особливо поширені дерматологічні та неврологічні пошкодження. Клінічні вияви РГІ залежать від локалізації патологічного процесу та її поширеності, стану імунної системи, але незначно від-

різняються від ознак первинного інфікування [1, 3, 4, 7].

Вірус герпесу 1-го типу передається повітряно-краплинним шляхом, найчастіше через слизову оболонку рота. Потрапивши всередину клітини і використавши цитологічну структуру для свого розмноження, нерідко її руйнує, що

призводить до характерних клінічних виявів дерматозу — появи везикул, болю, печіння [6, 10]. Вірус, пошкодивши нервові ганглії, може зберігатися в них протягом усього життя людини чи періодично активізуватися, переміщуючись по нервових волокнах до шкіри. Отже, ВПГ-1 є вірусом, якому притаманна тропність до нервової тканини, і тому він зумовлює як гострі, так і хронічні захворювання центральної і периферичної нервової системи [2, 5, 6].

Епідеміологічні дослідження, проведені в США та Японії, свідчать, що більше ніж 64 % спорадичних енцефалітів (первинно некротичних) зумовлені ВПГ-1. Часто герпетичний енцефаліт супроводжується геморагічним компонентом і виразним набряком головного мозку [5, 12]. Герпетичний менінгіт виявляють у 0,5–3 % випадків серозного менінгіту. Він є причиною арахноенцефалітів, енцефалополірадикулоневритів, енцефаломієлітів, полінейропатій [1, 6, 10].

ВПГ 2-го типу ще називають геніальним герпесом, яким інфіковано 20 % дорослого населення [10]. Статистичних даних про поширення герпетичної інфекції в Україні немає, однак припускають, що інфіковано від 80 до 200 чоловік на 100 тис. населення [4]. Захворювання спричинює у жінок ураження слизової оболонки зовнішніх статевих органів, піхви, маткових структур, придатків матки, нижнього відділу сечової системи, а в чоловіків зумовлює уретрит. У пацієнтів обох статей уражується шкіра низу живота, попереку, промежини. Вважають, що ВПГ-2 може спричиняти екстрагенітальну інфекцію, зокрема захворювання ЦНС та первинну генералізовану інфекцію новонароджених, які можуть інфікуватися під час пологів [10].

Таким чином, відомі різні клінічні форми герпетичної інфекції: ураження шкіри різноманітної локалізації, слизової оболонки ротової порожнини, статевих органів, центральної та периферичної нервової системи, очей, а також вісцеральні форми (пневмонія, гепатит, енцефаліт) [1, 3, 4, 7]. Найбільш клінічно поширені вияви, що спостерігаються на слизових оболонках та шкірі [6, 11, 12].

Мета роботи — порівняти гендерні, вікові, генетичні, дерматологічні та неврологічні особливості у хворих з рецидивною герметичною інфекцією.

Матеріали та методи

Комплексно обстежено 120 хворих з РГП 1-го й 2-го типів.

Оцінку впливу РГП на якість життя пацієнта визначали за допомогою психометричної анкети опитувальника Dermatology Life Quality Index (DLQI).

120 хворих, обстежених у 2016–2017 рр. з РГП 1-го та 2-го типів, серед яких 41 чоловік та 79 жінок

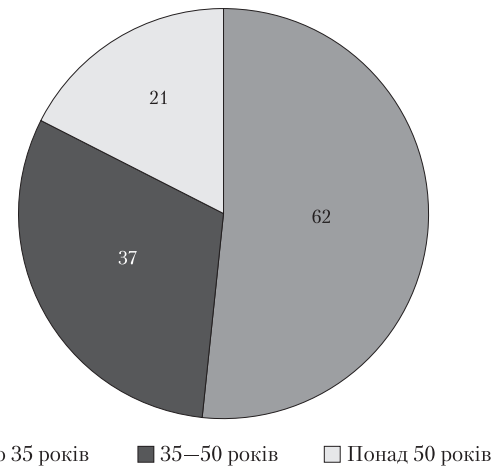

Рис. 1. Розподіл пацієнтів за віком

Рис. 2. Результати аналізу тесту на ДНК вірусу герпесу у слині хворих

ДНК вірусу простого герпесу визначали в слині шляхом полімеразної ланцюгової реакції. Перед відбором слини хворі не приймали їжі 4 год, тричі полоскали порожнину рота ізотонічним розчином натрію хлориду. Слину збирали в одноразові сухі стерильні пробірки об'ємом 2 мл (не менше 1,0 мл).

Результати опрацьовували за допомогою пакета ліцензійної програми Statistica for Windows 6.0 з використанням параметричних і непараметричних методів. Визначали середні значення (M), стандартні похибки (m), вірогідності різниці показників за $\pm 99,000$ % довірливого інтервалу (p).

Результати та обговорення

За 2016–2017 рр. комплексно обстежено 120 хворих з РГП 1-го та 2-го типів. Чоловіків було 41, а жінок 79. У віці до 35 років — 62 хворі, 35–50 — 37 хворих, понад 50 — 21. У 22 хворих були негативні результати тесту на ДНК вірусу ВПГ 1/2 у слині і у 77 — позитивні (рис. 1, 2).

Таблиця 1. Клінічні вияви РГІ 1-го та 2-го типів у хворих (M ± m), %

Клінічний вияв	Чоловіки (n = 41)	Жінки (n = 79)
<i>Загальні</i>		
Втома	12,2 ± 5,12	71,0 ± 13,5*
Слабкість	26,3 ± 10,4	42,4 ± 12,2
Субфебрильна температура	21,7 ± 17,3	33,6 ± 7,25
Біль у суглобах	0,00 ± 0,00	4,42 ± 1,93
Біль у м'язах	0,00 ± 0,00	5,33 ± 2,15
<i>Дерматологічні</i>		
Висип на: статевих органах вустах інших частинах тіла	23,9 ± 3,94 7,32 ± 2,13 7,65 ± 2,52	7,90 ± 6,51* 10,2 ± 5,53 9,14 ± 2,26
Свербіж	4,59 ± 3,25	10,4 ± 7,08
Набряк вуст	8,05 ± 2,23	14,9 ± 2,97*
Набряки інших частин тіла	7,05 ± 2,10	20,2 ± 4,27**
<i>Неврологічні</i>		
Полінейропатії	3,02 ± 0,92	11,0 ± 3,03*
Неврит сідничного нерва	1,05 ± 0,28	10,3 ± 3,35*
Неврит лицьового нерва	0,00 ± 0,00	2,62 ± 1,51
Головний біль	12,6 ± 3,53	21,4 ± 5,68*
Почервоніння очей	3,11 ± 1,29	6,49 ± 3,68

Примітка. *p < 0,05; ** p < 0,01 (вірогідна різниця між групами хворих).

У анамнезі хворих переважало поєднання 2–3 супутніх захворювань різної етіології, серед яких домінували патологія травного каналу (42 %), трофічні зміни, пов'язані з нейросудинною реакцією на стрес (38 %), та дерматози (акне – у 16 хворих, псоріаз – у 12).

Порівняльну характеристику клінічних виявів РВІ ВПГ 1-го та 2-го типів у хворих наведено в табл. 1.

Отже, у жінок частіше спостерігалися синдроми хронічної втоми, набряковий та ураження нервової системи. Натомість у чоловіків переважали шкірні висипки.

Вірогідної гендерної залежності за характером загальних виявів інфекції, за винятком втоми, яку діагностовано у (71,0 ± 13,5) % жінок (p < 0,05) не помічено. Статева різниця спостерігалася щодо спектра дерматологічних виявів, а саме: набряки губів (14,9 ± 2,97) % (p < 0,05) та інших частин тіла (20,2 ± 4,27) % (p < 0,01) істотно виразні були у жінок, проте висипання на

Таблиця 2. Клінічні вияви рецидивної герпетичної інфекції 1-го та 2-го типів у хворих різних вікових груп (M ± m), %

Вияв	Вік, роки		
	До 35 (n = 62)	35–50 (n = 37)	Понад 50 (n = 21)
<i>Загальні</i>			
Втома	39,4 ± 5,83	29,6 ± 6,82	13,3 ± 3,63**
Слабкість	30,4 ± 8,43	33,2 ± 12,1	5,94 ± 4,92
Субфебрильна температура	20,6 ± 10,9	27,0 ± 8,32	7,92 ± 6,82
Біль у суглобах	1,69 ± 0,65	2,75 ± 1,19	1,03 ± 0,64**
Біль у м'язах	1,20 ± 0,72	2,17 ± 0,79	2,12 ± 1,44
<i>Дерматологічні</i>			
Висипка на: статевих органах вустах інших частинах тіла	2,93 ± 0,34 6,52 ± 3,11 24,2 ± 5,43	18,9 ± 6,4 5,44 ± 3,78 8,12 ± 2,53*	4,03 ± 1,40* 4,83 ± 2,69 9,55 ± 3,42*
Свербіж	14,5 ± 4,52	24,3 ± 5,73	9,52 ± 6,44
Набряк вуст	25,8 ± 5,16	27,0 ± 7,23	3,82 ± 1,34**
Набряки інших частин тіла	12,7 ± 3,83	10,1 ± 4,56	5,82 ± 4,63
<i>Неврологічні</i>			
Полінейропатії	6,32 ± 2,05	5,29 ± 2,13	3,30 ± 1,64
Неврит сідничного нерва	3,07 ± 1,30	6,46 ± 2,06	2,03 ± 1,52
Неврит лицьового нерва	1,03 ± 0,26	1,24 ± 0,11	0,00 ± 0,00
Головний біль	11,3 ± 3,03	13,8 ± 3,11	10,0 ± 2,64
Почервоніння очей	2,54 ± 1,13	6,52 ± 2,62	1,52 ± 0,42#

Примітка. *p < 0,05; #p < 0,05 (достовірні різниця між 2-ю та 3-ю групою).

статевих органах (23,9 ± 3,94) % (p < 0,05) переважали у чоловіків.

Неврологічні вияви інфекції ВПГ 1-го та 2-го типів були характерними для жінок і незначної частини чоловіків. У жінок вірогідно переважали полінейропатії (11,0 ± 3,03) % (p < 0,05), неврит сідничного нерва (10,3 ± 3,35) % (p < 0,05) та головний біль (21,4 ± 5,68) % (p < 0,05).

Хворі різних вікових груп вірогідно відрізнялися між собою за клінічними виявами РГІ ВПГ 1-го й 2-го типу (табл. 2). Серед загальних виявів спостерігалася втома, яку найбільше відчували (39,4 ± 5,83) % хворих віком до 35 років (p < 0,05) та (29,6 ± 6,82) % від 35 до 50 років (p < 0,05). На біль у суглобах найчастіше скар-

Таблиця 3. Клінічні вияви РГІ 1-го та 2-го типів у хворих за результатами полімеразної ланцюгової реакції в слині (M ± m), %

Вияв	Хворі (n = 99)	
	«-» ДНК (n = 22)	«+» ДНК (n = 77)
<i>Загальні</i>		
Втома	12,7 ± 4,09	81,8 ± 17,2*
Слабкість	22,1 ± 11,3	46,8 ± 13,6
Субфебрильна температура	10,8 ± 8,14	44,0 ± 15,19
Біль у суглобах	1,36 ± 1,12	3,39 ± 1,44
Біль у м'язах	1,32 ± 0,91	4,83 ± 2,14
<i>Дерматологічні</i>		
Висипка на: статевих органах	6,82 ± 3,94	24,5 ± 8,03*
вустах	1,81 ± 0,43	16,5 ± 7,27*
інших частинах тіла	3,39 ± 1,75	13,3 ± 3,12*
Свербіж	4,38 ± 4,84	10,6 ± 8,75
Набряк вуст	5,39 ± 2,18	16,8 ± 4,94**
Набряки інших частин тіла	7,54 ± 1,93	20,5 ± 3,88*
<i>Неврологічні</i>		
Полінейропатії	2,53 ± 0,73	12,1 ± 3,15*
Неврит сідничного нерва	0,00 ± 0,00	11,3 ± 1,22**
Неврит лицьового нерва	0,00 ± 0,00	2,62 ± 1,51
Головний біль	7,83 ± 3,24	26,3 ± 5,11
Почервоніння очей	0,00 ± 0,00	9,6 ± 4,89*

Примітка. *p < 0,05; **p < 0,01 (вірогідна різниця між групами хворих).

жилися (2,75 ± 1,19) % хворих віком 35–50 років (p < 0,05).

Серед дерматологічних виявів переважали висипання на тілі (24,2 ± 5,43) % хворих віком 35 років (p < 0,05). На статевих органах найбільше елементів висипки було у (18,9 ± 6,4) % хворих віком 35–50 років (p < 0,05).

Не помічено вірогідної різниці між хворими різних вікових категорій за характером неврологічної патології. Лише у (6,52 ± 2,62) % хворих (p < 0,05) віком 35–50 років спостерігалось почервоніння очей.

Отже, клінічні вияви рецидивної інфекції ВПГ 1-го та 2-го типів найвиразніші у хворих молодого (до 35 років) і середнього (35–50 років) віку. У разі супутніх дерматозів на тлі рецидивної інфекції ВПГ спостерігався атиповий чи торпідний перебіг псоріазу й акне.

Таблиця 4. Показник якості життя за анкетами DLQI хворих РГІ

Кількість балів	Характеристика	Кількість хворих на АП, %	DLQI (M ± m), бал
0–1	Не впливає на якість життя	—	—
2–5	Незначно впливає на якість життя	—	—
6–10	Помірно впливає на якість життя	12 10	8,50 ± 1,5
11–20	Виразно впливає на якість життя	88 73,33	19,46 ± 0,6
21–30	Надзвичайно виразно впливає на якість життя	20 16,67	27,32 ± 1,7
Середній бал усіх хворих на АП (n = 120)			22,78 ± 1,3

Клінічні вияви РГІ 1-го та 2-го типів у хворих за результатами полімеразної ланцюгової реакції в слині наведено в табл. 3.

Загальні вияви інфекції характеризувалися переважно втомою, яку відчувало найбільше хворих (81,8 ± 17,2) % (p < 0,05) з ДНК ВПГ 1-го та 2-го типів. У цієї групи хворих порівняно з пацієнтами, у яких згаданого вірусу не було, найбільше спостерігалися дерматологічні вияви, а саме: набряк губ (16,8 ± 4,94) % (p < 0,01) та інших частин тіла (20,5 ± 3,88) % (p < 0,05); висипка на статевих органах (24,5 ± 8,03) % (p < 0,05), губах (16,5 ± 7,27) % (p < 0,05) та інших частинах тіла (13,3 ± 3,12) % (p < 0,05). Неврологічні вияви переважно виявляли у хворих з ДНК ВПГ 1-го та 2-го типів, а саме: полінейропатії (12,1 ± 3,15) % (p < 0,05), почервоніння очей (9,6 ± 4,89) % (p < 0,05) та особливо неврит сідничного нерва (11,3 ± 1,22) % (p < 0,01).

РГІ впливав на якість (табл. 4, рис. 3) життя у 88 (73,33 %) пацієнтів з індексом DLQI = (19,5 ± 0,6) бала і надзвичайно — у 20 (16,67 %) хворих з DLQI = (27,3 ± 1,7) бала. Деталізований аналіз анкет DLQI підтвердив негативний вплив на відчуття хворих — від (3,68 ± 1,63) до (5,16 ± 1,2) бала за норми 3–6 балів, особисті стосунки, активність. Якість життя прямо залежала від загострення основної патології (найбільший показник був у разі загострення РГІ та псоріазу — (25,7 ± 1,1) бала, тривалості перебігу РГІ (за анамнезу РГІ понад 6 років — DLQI = (28,3 ± 1,4) бала.

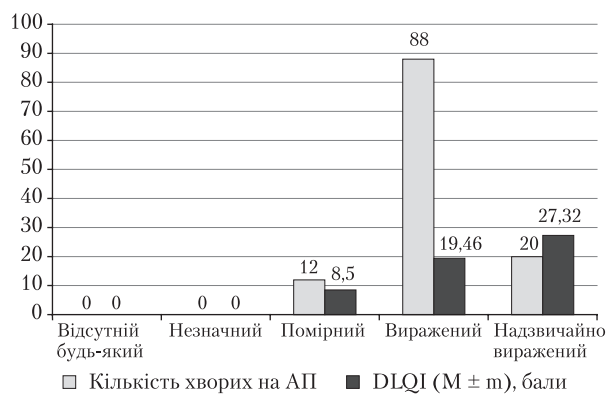

Рис. 3. Результати аналізу якості життя пацієнтів

Отже, у хворих з рецидивною інфекцією ВПГ 1-го та 2-го типів, у слинні яких виявляли простий герпес, частіше спостерігалися набряковий синдром, висипку різної локалізації та неврологічні ураження.

Список літератури

1. Амбалов Ю.М., Рязанова О.А., Коваленко А.П. Способ моделирования рецидивов заболевания у больных простым герпесом и его патогенетическое обоснование // Цитокины и воспаление. — 2012. — Т. 11, № 3. — С. 52–53.
2. Баулина Н.М., Кулакова О.Г., Фаворова О.О. Микро РНК: роль в развитии аутоиммунного воспаления // Acta Naturae. — 2016. — Т. 8, № 1. — С. 28.
3. Злотникова М.В. Механизмы естественного и адаптивного иммунитета при инфекциях, вызванных вирусами простого герпеса 1 и 2 типа // Проблемы здоровья и экологии. — 2014. — № 1. — С. 7–14.
4. Любошенко Т.М. Клинико-иммунологические аспекты инфекции, вызванной вирусом простого герпеса // Международный науч.-исслед. журн. — 2016. — 1–3 (43).
5. Современные аспекты герпес-вирусной инфекции. Эпидемиология, клиника, диагностика, лечение и профилактика: метод. рекомендации. — Правительство Москвы, Департамент здравоохранения / Сост. Н.В. Каражас и др. — М.: Спецкнига, 2012. — 128 с.
6. Bernstein D.I., Bellamy A.R., Hook E.W. et al. Epidemiology, clinical presentation, and antibody response to primary

Висновки

1. Вірогідної гендерної залежності за характером загальних виявів інфекції не було, за винятком утоми, діагностованої в жінок ($p < 0,05$). Статеві різниця спостерігалася в спектрі дерматологічних виявів і характеризувалася виразним набряковим синдромом у жінок та більшою кількістю висипань у чоловіків.

2. Клінічні ознаки рецидивної інфекції вірусу простого герпесу 1-го та 2-го типів найбільше виразні у хворих молодого (до 35 років) і середнього (35–50 років) віку.

3. Значні клінічні відхилення (набряк, висипання, полінейропатії) спостерігалися у хворих з активною реплікативною здатністю вірусу простого герпесу 1-го та 2-го типів у слинні, які мали виразний вплив на якість життя у 73,33 % пацієнтів, особливо за тривалості хвороби понад 6 років.

- infection with herpes simplex virus type 1 and type 2 in young women // Clinical infectious diseases. — 2013. — Vol. 56, N 3. — P. 344–351.
7. Guo H., Omoto S., Harris P.A. et al. Herpes simplex virus suppresses necroptosis in human cells // Cellhost & Microbe. — 2015. — Vol. 17, N 2. — P. 243–251.
8. Galley F.B., Hongyan I.G., Hariuy G.A. et al. Herpes simplex virus new pathogenesis // Cellhost & Microbe. — 2013. — Vol. 12, N 1. — P. 342–350.
9. Hor J.L., William R.H., Scott N.M. Neutrophils are dispensable in the modulation of T cell immunity against cutaneous HSV-1 infection // Scientific Reports. — 2017. — Vol. 7.
10. Looker K.J., Magaret A.S., Turner K.M. et al. Global estimates of prevalent and incident herpes simplex virus type 2 infections in 2012 // PloSone. — 2015. — Vol. 10 (1). — P. 114–989.
11. Tobian A.A., Grabowski M.K., Serwadda D. et al. Reactivation of herpes simplex virus type 2 after initiation of antiretroviral therapy // J. Infect. Dis. — 2013. — Vol. 14 (2). — P. 252.
12. Schiffer J.T., Corey L. Rapid host immune response and viral dynamics in herpes simplex virus-2 infection // Nature Medicine. — 2013. — Vol. 19 (3). — P. 280–288.

У.В. Федорова, О.О. Сизон

Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького

Дерматологические и неврологические особенности течения рецидивирующей герпетической инфекции 1-го и 2-го типов

Цель работы — сравнить гендерные, возрастные, генетические, дерматологические и неврологические особенности у больных с рецидивирующей герпетической инфекцией (РГИ).

Материалы и методы. Комплексно обследовано 120 больных с РГИ вируса простого герпеса (ВПГ) 1-го и 2-го типов, среди которых были 41 мужчина и 79 женщин. В возрасте до 35 лет было 62 пациента, 35–50 — 37 пациентов и более 50 — 21.

Результаты и обсуждение. Достоверной гендерной зависимости по характеру общих проявлений инфекции не диагностировано, за исключением усталости, которая наблюдалась достоверно чаще у женщин — $(71,0 \pm 13,5) \%$ ($p < 0,05$). Половые различия наблюдались в спектре дерматологических проявлений, а именно: отек губ — $(14,9 \pm 2,97) \%$ ($p < 0,05$) и других частей тела — $(20,27 \pm 4,27) \%$ ($p < 0,01$) существенно выражены были у женщин, однако сыпь на половых органах достоверно чаще — $(23,9 \pm 3,94) \%$ ($p < 0,05$) встречалась у мужчин. Среди невро-

логических проявлений у женщин по сравнению с мужчинами достоверно чаще преобладали полиневропатии — $(11,0 \pm 3,03) \%$ ($p < 0,05$), неврит седалищного нерва — $(10,3 \pm 3,35) \%$ ($p < 0,05$) и головная боль — $(21,4 \pm 5,68) \%$ ($p < 0,05$). Усталость чувствовали пациенты — $(81,8 \pm 17,2) \%$ ($p < 0,05$) с ДНК ВПГ 1-го и 2-го типов в слюне, среди которых было $(39,4 \pm 5,83) \%$ больных до 35 лет ($p < 0,05$) и $(29,6 \pm 6,82) \%$ в возрасте от 35 до 50 лет ($p < 0,05$). Боль в суставах больше проявлялась у $(2,75 \pm 1,19) \%$ больных в возрасте 35–50 лет ($p < 0,05$). Среди дерматологических проявлений преобладали сыпь на теле — $(24,2 \pm 5,43) \%$ больных до 35 лет ($p < 0,05$). На половых органах больше высыпаний было у $(18,9 \pm 6,4) \%$ больных в возрасте 35–50 лет ($p < 0,05$). Среди ДНК вирусологических лиц больше проявлялись дерматологические нарушения, а именно: отеки губ — $(16,8 \pm 4,94) \%$ ($p < 0,01$) и других частей тела — $(20,5 \pm 3,88) \%$ ($p < 0,05$), сыпь на половых органах — $(24,5 \pm 8,03) \%$ ($p < 0,05$), губах — $(16,5 \pm 7,27) \%$ ($p < 0,05$), других частях тела — $(13,3 \pm 3,12) \%$ ($p < 0,05$). Неврологические нарушения были характерны для больных с ДНК ВПГ 1-го и 2-го типов и проявлялись в виде полинейропатии — $(12,1 \pm 3,15) \%$ ($p < 0,05$), покраснения глаз — $(9,6 \pm 4,89) \%$ ($p < 0,05$) и неврита седалищного нерва — $(11,3 \pm 1,22) \%$ ($p < 0,01$).

Выводы. Клинические проявления рецидивирующей инфекции вируса простого герпеса 1-го и 2-го типов характеризовались чаще синдромом хронической усталости и отеками, дерматологическими и неврологическими нарушениями. Наиболее значительные клинические отклонения наблюдались у больных с активной репликативной способностью вируса простого герпеса 1-го и 2-го типов в слюне.

Ключевые слова: рецидивирующая герпетическая инфекция, вирус простого герпеса 1-го и 2-го типов, клиника.

U.V. Fedorova, O.O. Syzon

Danylo Halytsky Lviv National Medical University, Lviv, Ukraine

Dermatological and neurological features of the development of the first and second type recurrent herpes infection

Objective – to compare gender, age, genetic, dermatological and neurological features in patients with recurrent herpes infection (RHI).

Materials and methods. We examined 120 RHI patients with 1 and 2 types of herpes simplex virus (HSV) including 41 men and 79 women. 62 patients were under age 35, 37 patients were 35–50, 21 patients were over 50.

Results and discussion. Credible gender dependence on the nature of common infection manifestations was not found except for fatigue, which was observed more frequently in women ($71.0 \pm 13.5 \%$; $p < 0.05$). Gender differences were observed in the range of dermatological manifestations such as lips swelling ($14.9 \pm 2.97 \%$; $p < 0.05$). Other body parts swelling ($20.2 \pm 4.27 \%$; $p < 0.01$) was more significantly expressed in women however rashes on genitals ($23.9 \pm 3.94 \%$, $p < 0.05$) were more common in men. Among the neurological manifestations, polyneuropathy ($11.0 \pm 3.03 \%$; $p < 0.05$), sciatic neuritis ($10.3 \pm 3.35 \%$; $p < 0.05$) and especially headaches ($21.4 \pm 5.68 \%$; $p < 0.05$) were evidentially more frequent in women than in men. Fatigue was mostly present in patients ($81.8 \pm 17.2 \%$; $p < 0.05$) who had 1 and 2 types of DNA HSV in saliva. (39.4 ± 5.83) % of them were under age 35 ($p < 0.05$) and (29.6 ± 6.82) % were 35 to 50 years old ($p < 0.05$). Joint pains were more manifested in patients aged 35–50 years (2.75 ± 1.19) % ($p < 0.05$). Body rashes prevailed among other dermatological manifestations (24.2 ± 5.43) % in patients under age 35 ($p < 0.05$). Genital rashes were detected in (18.9 ± 6.4) % of patient aged 35–50 years ($p < 0.05$). Among DNA virus positive individuals the most common were dermatological manifestations such as swelling of lips ($16.8 \pm 4.94 \%$; $p < 0.01$) and other body parts ($20.5 \pm 3.88 \%$; $p < 0.05$), genital rashes ($24.5 \pm 8.03 \%$; $p < 0.05$). Neurological manifestations were more common in patients with 1 and 2 types of DNA HSV and expressed as polyneuropathy ($12.1 \pm 3.15 \%$; $p < 0.05$), eye redness ($9.6 \pm 4.89 \%$; $p < 0.05$) and sciatic neuritis ($11.3 \pm 1.22 \%$; $p < 0.01$).

Conclusions. Clinical manifestations of recurrent HSV infection of 1 and 2 types were mostly characterized with chronic fatigue syndrome and oedematic, dermatological and neurological disorders. The most significant clinical variations were observed in patients with active replicative ability of HSV of 1 and 2 types in saliva.

Key words: recurrent herpes infection, herpes simplex virus of 1 and 2 types, clinical picture.

Дані про авторів:

Федорова Уляна Володимирівна, асист. кафедри дерматології, венерології Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького

Сизон Оріся Орестівна, д. мед. н., доц., зав. кафедри дерматології, венерології Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького

79013, м. Львів, вул. Коновальця, 1

E-mail: syzon-orysya@ukr.net